

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אורי שהם
שופט בית המשפט העליון (בדימוס)

כ"ו אב, תש"פ
16 אוגוסט, 2020
מספרנו: 453/20/עליון

תמצית החלטה

על התבטאותה של נשיאת בית המשפט העליון, בכובעה כראשת המערכת השיפוטית, בעניין השנוי במחלוקת ציבורית

תקציר: במסגרת מכתבה אל כלל עובדי בתי המשפט, הביעה הנשיאה את ביקורתה על הצעה לסדר היום בנושא: "הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ניגודי העניינים בבית המשפט העליון, ובבתי המשפט בכלל", הצעה שנדחתה, מספר ימים קודם לכן, על ידי מליאת הכנסת. לטענת המתלונן, דבריה של הנשיאה מנוגדים לאמור בסעיף 18 לכללי האתיקה, התשס"ז-2007 (להלן: כללי האתיקה), הקובע כי - "שופט יימנע מהביע דעה בענין שאינו משפטי בעיקרו והשנוי במחלוקת ציבורית", ומכל מקום, היה עליה להימנע מלהפיצם באמצעות דוברות הנהלת בתי המשפט. לאחר שקיבל את תגובת הנשיאה, דחה הנציב את התלונה, לאחר שקבע, בדומה לכב' הנציב לשעבר אליעזר גולדברג, כי כמי שעומדת בראש המערכת השיפוטית, רשאית הנשיאה להביע את דעתה בנושא השנוי במחלוקת ציבורית, בעניין שכל כולו נוגע למעמדה של המערכת עליה היא מופקדת.

1. על רקע התפרצות הגל השני של נגיף הקורונה הפיצה נשיאת בית המשפט העליון, ביום 16.7.20, מכתב אל כלל עובדי הנהלת בתי המשפט, שבמסגרתו הובעה, בין היתר, ביקורתה ומורת רוחה מן ההצעה לסדר היום בנושא: "הצורך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת ניגודי העניינים בבית המשפט העליון, ובבתי המשפט בכלל", אשר נדחתה ביום 8.7.20, על ידי מליאת הכנסת.

2. בתגובתה לתלונה דחתה הנשיאה את הנטען בתלונה, כי יש בדבריה משום הפרה של האמור בסעיף 18 לכללי האתיקה, לעניין חובתו של שופט להימנע מלהביע דעה בעניין השנוי במחלוקת ציבורית. הנשיאה מסרה, בין היתר, כי כפי שנפסק לא אחת בהקשרים שונים, על נשיא בית המשפט העליון כמי שעומד בראש מערכת בתי המשפט מוטל תפקיד כפול: כלפי פנים הוא אחראי, בין היתר, לתפקודם ולהתנהלותם התקינה של השופטים במערכת; וכלפי חוץ הוא מנהיגה הציבורי של המערכת, מייצגה ודוברתה בפני הרשות המחוקקת והמבצעת וכן אמון על הגנת עצמאותה השיפוטית.

3. הנשיאה הוסיפה וציינה, כי היא ראתה חובה לעצמה לחזק את ידי השופטים ואת רוחם אל מול האתגרים הלא פשוטים עימם הם נאלצים להתמודד, הן בשל ההתפרצות המחודשת של

נגיף הקורונה, והן בשל המתקפות המופנות חדשות לבקרים כלפי הרשות השופטת, כאשר במכתבה היא התייחסה לאחת מהן.

4. בהחלטתו קבע הנציב, כי אין בדברים האמורים במכתבה של הנשיאה משום הפרה של הכלל הקבוע בסעיף 18 לכללי האתיקה. שכן, אין דומה שופט, המביע את דעתו האישית בעניין השנוי במחלוקת ציבורית, למי שבתוקף תפקידו כראש המערכת, יוצא להגנה עליה. בנוסף, קבע הנציב, כי הוא אינו מוצא כל פגם בכך שהמכתב הופץ באמצעות הדוברות. הנציב הפנה לעמדתו של הנציב לשעבר, כב' השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג, אשר קבע בעניין דומה, במסגרת החלטתו בתלונה 884/11, כך:

”כמי שעומדת בראש המערכת השיפוטית, הרשות נתונה בידי הנשיאה להביע את דעתה על מגמה, שאינה ראויה להשקפתה, לפגוע בסמכויותיו של בית המשפט העליון, אף שנושא זה שנוי במחלוקת ציבורית. מחלוקת ציבורית כשלעצמה אינה משמשת מחסום בפני הנשיאה להביע דעה בעניין שכל כולו נוגע למעמדה של המערכת עליה היא מופקדת. עד כאן לעניין רשות הנשיאה להגיב ומכאן לחובתה להגיב. להשקפתי, חובה מוטלת על הנשיאה להגן על המערכת מפני אנשי ציבור שמשתלחים בה” (ההדגשה במקור - א.ש).

5. נוכח האמור לעיל, התלונה נדחתה.

אורי שהם
נציב תלונות הציבור על שופטים